

Prądnik. Prace Muz. Szafera	24	217–220	2014
-----------------------------	----	---------	------

KRONIKA – CHRONICLE

OBCHODY 150. ROCZNICY POWSTANIA STYCZNIOWEGO W OJCOWIE

Celebrations of the 150th Anniversary of the January Uprising in Ojców

Tradycja powstania styczniowego w Ojcowie jest bardzo żywa wśród tutejszej społeczności, członków PTTK, zwłaszcza krajoznawców i przewodników. Do 1988 r. rzadko celebrowano obchody, a do bardziej znanych wydarzeń należało złożenie doczesnych szczątków powstańców styczniowych we wspólnej mogile u stóp zamku w Pieskowej Skale w 1953 r. i ufundowanie nowego pomnika na grobie powstańców w lesie w pobliżu tegoż zamku w 1973 r. Regularne obchody zainicjowali działacze PTTK z Oddziałów Towarzystwa w Krakowie i Ojcowie w związku ze zbliżającą się 125. rocznicą powstania przypadającą w 1988 r. Należą do nich m.in. zasłużeni krajoznawcy krakowscy – Barbara i Zbigniew Twarogowie, a także Jacek Albrecht (1923–1999) z Krakowa oraz Andrzej Uracz (1935–2014) i Paweł Bosak z Ojcowia. Kulminacyjnym akcentem obchodów w 1988 r. było odsłonięcie pamiątkowej tablicy ufundowanej przez PTTK, wmurowanej we frontową ścianę budynku „Hotel Pod Łokietkiem” w Ojcowie (ryc. 1, 2). Obiekt ten służył powstańcom za punkt zborny gdzie rejestrowali się idący do powstania, a otaczający go plac był miejscem ćwiczeń (musztry). Tablicę zaprojektował krakowski rzeźbiarz Antoni Kostrzewa (1926–2009).

Od tego czasu zwykle w trzecią sobotę stycznia odbywają się spotkania przed pamiątkową tablicą organizowane przez Oddziały PTTK w Krakowie i Ojcowie. Udział biorą delegacje z sąsiednich Oddziałów Towarzystwa (m.in. z Będzina, Dąbrowy Górniczej, Oświęcimia), przedstawiciele Miasta i Gminy Skała, mieszkańcy Ojcowia, okoliczne szkoły (Skała, Sułoszowa, Wielmoża). Zwykle uroczystości poprzedza msza św. odprawiana w intencji powstańców w miejscowej kaplicy „Na Wodzie”. Następnie są składane kwiaty pod pamiątkową tablicą, uczestnicy słuchają prelekcji związanej z tematyką powstańczą, a młodzież szkół, najczęściej ze Skały, prezentuje specjalną patriotyczną inscenizację.

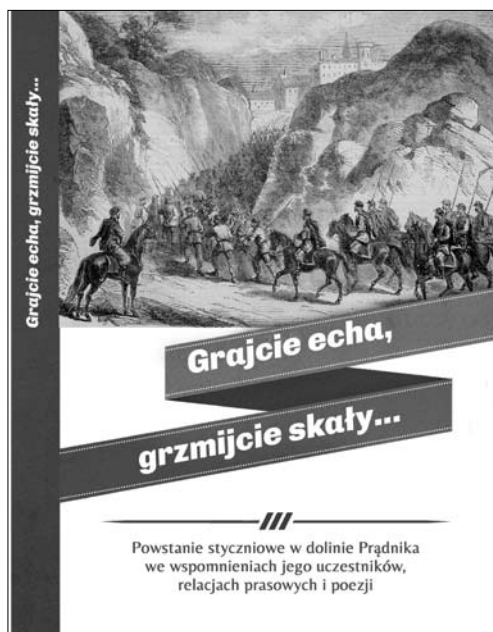
Szerszy program obchodów jest przygotowywany zwykle na okrągłe rocznice. W 2003 r. w 140. rocznicę przygotowano specjalne wydawnictwo upamiętniające obchody, a prof. Antoni Podraza z Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie wygłosił interesującą prelekcję na temat drogi do odzyskania przez Polskę niepodległości przypominając wydarzenia od powstania styczniowego do 1918 r.

Znacznie bogatszy program obchodów miał miejsce w latach 2013–2014 w 150. rocznicę wybuchu powstania. Na dziedzińcu zamku w Pieskowej Skale była czynna wystawa „Zapomniani bohaterowie” przedstawiająca życiorysy mniej znanych uczestników powstania oraz przebieg walk w okolicach Skały i Pieskowej Skały. Wystawa przygotowana do prezentacji pod gołym niebem, oparta na kilku barwnych planszach, miała objazdowy



Ryc. 3, 4. Delegacje z kwiatami składanymi pod pamiątkową tablicą. Fot. J. Partyka

Fig. 3, 4. Delegations with flowers to be laid under the memorial plaque. Photo by J. Partyka



Ryc. 5. Okładka okolicznościowego wydawnictwa przygotowanego na obchody 150. rocznicy powstania styczniowego w 2013 r.

Fig. 5. Cover of the occasional publication prepared for the celebrations of the 150th anniversary of the January Uprising, which fell in 2013

działu PTTK w Ojcowie przygotowano reedycję wspomnień uczestników powstania (ryc. 5).

Tradycja obchodów kolejnej rocznicy powstania styczniowego w Ojcowie wciąż trwa, niezależnie od pogody odbywają się spotkania z udziałem licznych uczestników, wśród których jest także młodzież. Oddanie hołdu powstańcom styczniowym jest naszym patriotycznym obowiązkiem. Oby w następnych latach nie zabrakło chętnych do podtrzymywania pamięci o poświęceniu zdrowia i życia styczniowych bohaterów w walkach o niepodległość z imperium rosyjskim, największym mocarstwem XIX-wiecznego świata.

SUMMARY

Since 1988, the celebrations marking the outbreak of the January Uprising in 1863 are usually held on the third Saturday in January. The ceremonies had an especially solemn character in the years 2013–2014, on the 150th anniversary of this historical event. Flowers were laid under the commemorative plaque affixed to the front wall of the Hotel Pod Łokietkiem in the name of the Municipal Council of the Urban-Rural District of Skała and the local Branches of PTTK (Polish Tourist Association), several patriotic songs were sung, and the insurrectionary campfire was lit. To mark the anniversary, the PTTK Branch in Ojców prepared the re-edition of the memoirs of the Uprising's participants, which appeared under the imprint of this Branch.

Józef Partyka

Przypomnijmy, że w dżdżystą i stosunkowo łagodną zimę 1863 r. gromadzili się powstańcy w Parku Zdrojowym w centrum Ojcowia. Zaledwie trzy lata wcześniej zbudowany budynek „Hotel Pod Łokietkiem” służył im za główną kwaterę. Oddział powstańczy dowodzony przez Apolinarego Kurowskiego liczący ponad 2000 ludzi był także rozlokowany po chatach włościańskich i w szałasach rozmieszczonych w dolinie Prądnika i – według miejscowej tradycji – w wąwozie Błotny Dół. Żuawi śmierci znaleźli kwaterę w tzw. „Domku Szwajcarskim” u stóp ojcowskiego zamku. W Dolinie Prądnika zachowało się kilka obiektów związanych z powstaniem, w tym wspomniane groby w Pieskowej Skale i krzyże – na Chełmowej Górze i na Krzyżowej Skale nad Parkiem Zdrojowym w Ojcowie.

Znana jest historia walk powstańczych, jej trwały ślad w bogatej literaturze i klęska poniesiona w lutym 1863 r. w Miechowie. Wśród pisanych dokumentów znaczące miejsce zajmują wspomnienia pamiątkarskie utrwalane w XIX-wiecznej prasie, wydawnictwach okolicznościowych, albumach. Na 150. rocznicę wybuchu powstania nakładem Od-